

22. Törvény előtti egyenlőséget!

A 2010-ben hatalomra jutott kurzus azonnal hozzálátott a jogrendszer teljes strukturális átalakításának. Ennek a kizárólagos célja egy olyan jogrendszer megalkotása volt, amely a Fidesz további hatalomban tartását szolgálja.

Az átalakítás mindenekelőtt azzal járt, hogy a jogrendszer elemeinek változtatásából minden, kormánypárton kívüli érintettet kizártak. Az államigazgatás - és konkrét jogi eszközökkel - a jogalkalmazás területéről is igyekeztek minden tőle eltérő felfogást távol tartani, elűzni, kiszorítani.

- A fideszes Alaptörvény nem felel meg a minden demokratikus állam alkotmányával szemben fennálló alapvető követelménynek, hogy a nemzet lehető legnagyobb hányadát képviselő politikai erők közötti konszenzuson, így a lehető legszélesebb társadalmi egyetértésen alapuljon. Nem alapvetően a nemzet tagjainak a védelmére nyújt megfelelő garanciákat a közhatalom túlterjeszkedésével szemben. A "gránitszilárdságúnak" hirdetett Alaptörvényt napi kormányzati problémák és pártpolitikai hatalmi célok megoldása érdekében rendszeresen módosították, és ezek a módosítások soha nem az állam működésének demokratizálása irányában történtek.
- A jogalkotás teljes mértékben nélkülözi a társadalmi párbeszédet. A törvényalkotás programja, előkészítése és megalkotása lényegében az Országgyűléstől mint szakmai véleményező, megvitató és előkészítő fórumtól független - olyannyira, hogy még a kormánypárti képviselők sem vesznek ebben tevékenyen részt. A jogszabályalkotás egy elkülönült, a társadalom előtt nem azonosítható szűk kör irányítása alá tartozik.
- A jogalkotás elsődleges célja saját hatalmának fenntartása és egy, a kormánypárttal szoros szövetségben álló szűk üzleti kör közpénzekből, illetve a versenytársak vagyonából való gyarapítása.
- Az országgyűlés gyengítésének és háttérbe szorításának oka a nyilvánosság minél hatékonyabb távoltartása és a társadalom számottevő hányadát legitim módon képviselő ellenzék mozgásterének és relevanciájának amortizálása.
- A demokratikus részvétel ellehetetlenítését szolgálja a civil kezdeményezések, így egyebek mellett a népszavazás teljes ellehetetlenítése, a szakmai grémiumok (kamarák), érdekképviselők (szakszervezetek) elsorvasztása, súlytalanná tétele, a jogi és közigazgatási képzés szoros felügyelet alá vonása, a független média háttérbe szorítása állami eszközökkel.
- Az állami irányítás elsődleges jogi eszközévé a rendeleti jogalkotás lépett, ami lehetőséget teremtett az akár azonnali, visszaélészerű és kontroll nélküli jogalkotásra. Miközben a kormány atlétikai világbajnokságot szervez, a szomszédban dúló háborút ürügyként használva veszélyhelyzetet hirdet és tart fenn, ezzel lehetővé téve a rendeleti kormányzást, amely egy demokratikus állam megcsúfolása.
- A dömpingszerű jogalkotás még a szakemberek számára is követhetetlen, elemezhetetlen.
- A kormányzati struktúra áttekinthetetlen, a jogalkotás párhuzamos hatásköröket és felelősségi viszonyokat teremt, ami lehetetlenné teszi a számonkérhetőséget.
- Az érintettekkel történő előzetes konzultáció, a szakmai és érdekképviselői szervezetekkel való egyeztetést nélkülöző és a hatástanulmányok nélküli jogi irányítási eszközök hibái rendre működésük közben ütköznek ki, így a működés közbeni

javítgatások még az egyébként szükséges jogszabályok célravezető és hatékony érvényesülését is akadályozza.

- A jogrendszer állandó változása a jogbiztonság ellen hat, annak követése a nemzetgazdaság számára jelentős többletköltséggel jár.
- Az Európai Unióval fennálló jogi természetű viták közvetlen káros hatásai közvetlen gazdasági/pénzügyi természetűként jelentkeznek.
- Figyelemmel arra, hogy a Legfőbb Ügyészséget a kormánypárthoz mindenben a legmesszebbmenőkig lojális legfőbb ügyész vezeti, az ügyészség tevékenysége során gyakran nem a törvények alapján, hanem a kormánypárt politikai és üzleti érdekeit szem előtt tartva jár el.
- A bírói függetlenség ellen folyó támadások politikai nyomás alá helyezik a bírókat, és a bíróságok független, a törvények szerint történő ítélezésével kapcsolatos közbizalom súlyosan romlik.

22.1. A jogállam helyreállítása

Magyarország számára új, a kor követelményeihez igazodó olyan alkotmány elfogadását készítjük elő, amely ideológiai, hitbéli kérdésekben semleges, és amely az államszervezet működésének és az állampolgárok alapvető jogainak a legfontosabb kérdéseit szabályozza. Ennek során minden erőnkkel törekedni fogunk az Országgyűlésben mandátumot szerző pártok közötti, illetőleg a lehető legszélesebb társadalmi konszenzus elérésére. Az alkotmányt a magyar nép népszavazás útján hagyja majd jóvá, és megteremtjük az alkotmány védettségének alkotmányjogi feltételeit. Ez utóbbi azt jelenti, hogy az új alkotmány garanciákat fog tartalmazni arra, hogy a módosítása csak akkor lesz lehetséges, ha (i) az nem napi politikai érdekek, hanem össznemzeti stratégiai okokból válik szükségessé, és (ii) a módosítás is széles körű politikai konszenzust élvez.

- Soha többé nem fordulhat elő, hogy a magyar állam a jogszabályokat valódi társadalmi konzultáció, az érintettek meghallgatása és szempontjaik inkluzív mérlegelése nélkül hozza meg.
- A törvényalkotás során a kormánytöbbség annak tudatában, hogy az ellenzék - számarányának megfelelően - szintén magyar állampolgárok egy csoportját képviseli, meghallgatja az ellenzék javaslatait és érveit, azokra érdemben válaszol, és a társadalom javát szolgáló javaslatokat beépíti saját tervezeteibe.
- A beszédett adók, az Európai Unió támogatásai nem a kormányt, hanem a magyar népet illeti. Éppen ezért a közpénzek felhasználása során a lehető legszigorúbb összeférhetetlenségi és átláthatósági szabályokat vezetjük be, a döntéshozatalok előkészítésébe az erre specializált civil szervezeteket ahelyett, hogy kirekesztenénk őket, bevonjuk, tanácsaikat érdemben a legmesszebbmenőkig figyelembe vesszük.
- Az önkéntes jogkövetéshez sok egyéb mellett szükséges az is, hogy a jog mindenki számára hozzáférhető és érthető legyen nem csupán a jogi szakma művelői, hanem az egész nemzet számára. Így véget vetünk annak a „salátatörvény”-nek nevezett gyakorlatnak, amikor a legkülönbébb jogterületekhez tartozó szabályozást az Országgyűlés egy, az adott jogterülethez nem tartozó törvénybe iktatja. Ehelyett a szükséges törvénymódosításokat ahhoz a törvényhez fogadjuk el, amely az adott kérdést szabályozza.

22.2. Az igazságszolgáltatás függetlenségének helyreállítása

A bíróságok működése kulcsfontosságú a magyar állampolgárok számára, hiszen a bíróságok döntenek az állampolgárok egymás közötti, és a különböző szervezetekkel szembeni – benne az állami szervezetekkel szembeni – vitákról.

- Abból kiindulva, hogy a bíróság ítélezését igénybe vevő állampolgárok és szervezetek számára az elsőfokú bíróságok éppen olyan fontosak, mint a fellebbviteli bíróságok, véget vetünk a bírók javadalmazásában eddig követett gyakorlatnak, hogy az elsőfokú bíróságok bírói alacsonyabb jövedelemben részesülnek, mint a fellebbviteli bíróságok bírói, ezzel egyidejűleg a bírók fizetését a miniszteri fizetések szintjére emeljük.
- A bíróságok feletti kormányzati befolyást lehetővé tevő Országos Bírósági Hivatalt megszüntetjük, a bíróságokat a bírók által megválasztott testület irányítása alá helyezzük.
- Az igazságszolgáltatásnak gyorsan kell reagálnia a törvénytelen cselekedetekre. Az igazságszolgáltatásba vetett hit súlyos károkat szenved akkor, amikor jogerős ítéletek egy-egy, a nemzetet felkavaró súlyos bűncselekmény esetében csak hosszú évek elteltével születnek meg. Az igazságszolgáltatás iránti bizalom növelése érdekében célul tűzzük ki, hogy a bírók a rájuk bízott peres ügyeket észszerű idő alatt, eredményesen zárják le.
- A bírói függetlenség iránti közbizalom növelése és a bírászkodás manipulálásának a megelőzése érdekében a bíróságok elé kerülő ügyek elektronikusan és véletlenszerűen kerülnek szignálásra. A számítógépes program kizárólag a bírók leterheltségét veszik figyelembe a szignálás során.
- Az ügyészséget mentesítjük mindenfajta pártbefolyás alól és biztosítjuk, hogy az ügyészség munkája törvényes, megalapozott és szakszerű legyen. Ennek megerősítése és garantálása érdekében az új kormány egyik első intézkedése az lesz, hogy Magyarország belép az Európai Ügyészségbe.
- A bírói függetlenséget ért sorozatos támadások súlyos veszélybe sodorták a független ítélezésbe vetett hitet. Az a paradox helyzet állt elő, hogy amíg a bizalom helyreállítása sem jöhet létre egyik napról a másikra - így hosszú évek bizalomerősítő, a függetlenség garanciáit növelő intézkedések sokaságára van szükség -, addig a közfigyelem középpontjában álló ügyekben a közbizalom helyreállítása nem várhat. Magyarország elsőrendű érdeke, hogy a bírói ítéletekhez fűződő bizalom teljes egészében fennálljon. Ennek érdekében az ügyek azon csoportjára, amelyek tekintetében az állampolgárok bizalma nagyon is érthető módon roppant meg, így a korrupciós bűncselekmények, a hivatali bűncselekmények, valamint a vagyon elleni bűncselekmények közül a hűtlen kezelés és a hanyag kezelés bűncselekmények esetében több európai tagállam mintájára visszaadjuk az igazságszolgáltatás alapvető elemének, a „bűnös-nem bűnös” kérdése eldöntésének a jogát a magyar állampolgároknak. Amikor egy ország állampolgárai közül kiválasztott testület dönt a bűnösség vagy ártatlanság kérdéseiről, azt esküdtbíráskodásnak nevezik, amelynek vannak magyar hagyományai is, és számos európai uniós országban is alkalmazzák.
- Megítélésünk szerint - kivált a bűnszövetségben elkövetett „maffia”-jellegű bűncselekmények esetében - nagyobb érdek fűződik a bűncselekmény-sorozat teljes mélységben történő felderítéséhez és bizonyításához, mint minden egyes szereplő elítéléséhez. Annál is inkább valljuk ezt az álláspontot, mert egy-egy bűnszervezet teljes mértékben történő felszámolása híján egy-egy közreműködő megbüntetésére nem számolhat fel a bűnszervezetet, holott a bűnszervezetek felszámolása kiemelt társadalmi célkitűzés lenne. Amennyiben ennek eléréséhez szükséges, készek vagyunk elfogadni azt is, hogy egy-egy kisebb befolyással rendelkező elkövető tettei részéért nem fog felelni.

Ezért a jelenlegi nyomozási alku intézményét a valódi vádalku intézményével váltjuk fel annak érdekében, hogy a bünszervezetek által elkövetett bűncselekmények felderítése esetén a bünszervezet „fejét” legyünk képesek bíró elé vinni. Hasonlóképpen, a vádalku intézményét fel kell használni annak érdekében is, hogy a bűncselekménnyel kapcsolatban keletkezett károk – mind a sértetteknek okozott, mind a közösségi károk – lehetőleg hiánytalanul megtérüljenek. Megerősítjük a tanúvédelmet, így a visszaélést feltáró személyek védelmét is.

- Megkeressük annak a módját, hogy a politikailag motivált perek áldozatai megfelelő kárpótlásban részesüljenek.

22.3. Tisztességes végrehajtás

A végrehajtás minden országban és minden korban mély érzelmeket felkavaró jogintézmény. A végrehajtás szabályainak a kialakítása során az államnak még az átlagosat is meghaladó figyelmet kell fordítania arra, hogy a végrehajtók pártatlanságával, szakmai és erkölcsi integritásával kapcsolatban a legcsekélyebb kétely se merülhessen fel. A napi hírekből mindannyian tudjuk, hogy a mai magyar állam a végrehajtást kiszolgáltatta egy jól körülhatárolható bűnözői körnek, aminek következtében a végrehajtói karral szembeni bizalmatlanság Magyarországon soha nem látott mélységbe zuhant.

- A végrehajtás, hasonlóan a nyomozáshoz, az ítélezéshez és a büntetés-végrehajtáshoz, az állam jogszabályainak érvényesülését szolgáló intézményrendszer része, tehát alapvetően állami feladat. A bírói ítéletek végrehajtása korábban állami feladat volt, a rendszerváltást követően a végrehajtást is privatizálták. A kialakult helyzetben a bírói ítéletek végrehajtásának intézményrendszerét újra kell gondolni, ennek során a két fő célkitűzés a bizalom helyreállítása és a hatékonyság legyen.
- A végrehajtás ismét állami feladat lesz, a bíróságokhoz rendelt végrehajtóirodák feladata lesz a végrehajtás foganatosítása. A végrehajtás részletes szabályainak a kialakítása során fokozott figyelmet fogunk fordítani arra, hogy a visszaéléseknek elejét vegyünk, ugyanakkor kielégítsük azt a mind hitelezői, mind adósi érdeket, hogy a végrehajtás alá vett vagyontárgyak értékesítése során a piaci árat érjék el. A visszaélések megelőzését fogja szolgálni a végrehajtó kijelölése során szintén alkalmazott automatikus ügyszerzésjelzés.

22.4. A dolgozók védelme

A dolgozók munkajogi védelme a mögöttünk álló időszakban drámaian romlott. A kormány gazdaságpolitikájának központi eleme a minél olcsóbb és kiszolgáltatottabb munkaerő, a gazdasági kiszolgáltatottságon és az érdekképviseltek tönkretételén túl a törvények egyre több joguktól fosztották meg a dolgozókat. A dolgozók azokban az esetekben is, amikor még megrendült helyzetükben is törvényellenes, igazságtalan és méltatlan helyzetbe kerültek, védelem nélkül maradtak, kényérem-kedvére kiszolgáltatva munkaadóik döntésének.

Ezen a helyzeten gyökeresen változtatni kell, a dolgozók intézményes jogvédelmét meg kell teremtenünk, illetve alapvetően meg kell erősítenünk. Ebből a célból a szakszervezeteket széles körű jogosítványokkal és az ehhez szükséges forrásokkal látjuk el. A szakszervezetek jogosítványt kapnak arra, hogy elláthassák a dolgozók jogi és más természetű érdekvédelmét a munkáltatókkal szembeni vitájukban, és szükség esetén bíróság előtt is képviselhesék tagjaikat.